

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1907/2023
23.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Република Србија, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Београд, кога заступа Државно правобранилаштво Београд, против тужених Акционарско друштво „Путеви Ужице“ Ужице, Грађевинско предузеће „Планум“ АД Београд, Земун чији је заједнички пуномоћник Драган Траиловић, адвокат у ..., Стечајна маса Предузеће за путеве „Београд“ АД Београд – у стечају, чији је пуномоћник Зоран Ећимовић, адвокат у ... и „АИК Банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Милош Милошевић, адвокат у ..., ради неоснованог обогаћења, вредност предмета спора 490.823.579,28 динара, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 5 Пж 3487/22 од 07.07.2023. године, у седници већа одржаној 23.01.2025. године донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 5 Пж 3487/22 од 07.07.2023. године **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

Образложење

Привредни суд у Београду донео је пресуду 23П 2880/2020 дана 27.01.2022. године којом је у I ставу изреке одбацио тужбу у односу на четвртотужену „АИК Банка“ АД Београд, у II ставу изреке одбацио тужбу у односу на трећетужену Стечајну масу Предузеће за путеве „Београд“ АД Београд – у стечају, у III ставу изреке одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезу првотужени и друготужени да тужиоцу солидарно плате износ од 490.822.579,29 динара са законском затезном каматом од 14.07.2010. године до исплате, у IV ставу изреке обавезао тужиоца да првотуженом и друготуженом плати износ од 783.350,00 динара на име трошкова парничног поступка, у V ставу изреке обавезао тужиоца да трећетуженом плати износ од 524.100,00 динара на име трошкова парничног поступка и у VI ставу изреке обавезао тужиоца да четвртотуженом плати износ од 587.768,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Привредни апелациони суд је пресудом 5 Пж 3487/22 од 07.07.2023. године одбио жалбу тужиоца као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Београду 23П 2880/2020 дана 27.01.2022. године у ставу III изреке, те одбио захтеве првотуженог и друготуженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Тужилац је поднео дозвољену и благовремену ревизију против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („СЛ. гласник РС“ бр. 72/2011...10/2023. – др. закон) и закључио да ревизија тужиоца није основана.

Пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на основу ког је донета правноснажна пресуда, Предузеће за путеве „Београд“, АД „Путеви Ужице и ГП „Планум“ закључили су 22.06.2010. године Споразум у циљу заједничког учествовања у поступку јавне набавке за извођење радова на изградњи аутопута Е-763 Београд - Јужни Јадран, деоница Уб – Лајковац, ради регулисања међусобних односа уколико понуда буде прихваћена, којим је, између осталог, предвиђено да ће уговорне стране бити солидарно одговорне наручиоцу за извођење радова по основном уговору са наручиоцем. Одређено је учешће страна у заједничком улагању, у свим правима, дужностима, губицима и посебним обавезама које проистичу из Споразума, у процентима за сваког члана. Стране су именовале ПЗП „Београд“ АД за овлашћеног члана групе понуђача са правом на накнаду коју ће стране исплаћивати овлашћеном члану према испостављеним ситуацијама. Затим су дана 02.07.2010. године наведена три привредна друштва, Група понуђача – као извођач радова, закључила Уговор о извођењу радова на наведеној деоници аутопута, са Министарством за инфраструктуру Републике Србије као наручиоцем и „Коридори 10“ ДОО као корисником, којим је уговорена вредност радова у износу од 8.652.617.186,86 динара. Обавеза наручиоца радова је била да обезбеди аванс у висини од 10% од уговорене вредности радова са ПДВ-ом, за набавку главних материјала, који ће извођач радова правдати кроз месечне ситуације, пропорционално извршеним радовима, стим што је обавезан да пре исплате аванса наручиоцу достави банкарску гаранцију за повраћај авансног плаћања у уговореној висини. Привремену ситуацију извођач испоставља надзору, на основу изведених количина уговорених радова и уговорених јединичних цена, до 5. -ог у месецу за радове изведене у претходном календарском месецу. У корист наручиоца радова, овде тужиоца, је од стране четвртотужене банке за тражиоца гаранције ПЗП „Београд“ издата банкарска гаранција дана 07.07.2010. године на износ од 865.261.718,69 динара са роком важности до 20.11.2011. године, у циљу обезбеђења аванса, односно његове употребе у уговорене сврхе. ПЗП „Београд“ је тужиоцу поднео захтев за исплату аванса 08.07.2010. године, којим га је позвао да на основу Уговора о грађењу од 02.07.2010. године на основу испостављене Авансне ситуације и достављене банкарске гаранције за повраћај аванса, издате од четвртотужене банке 07.07.2010. године, исплати аванс. Авансна ситуација сачињена од стране ПЗП „Београд“ дана 08.07.2010. године позивом на члан 6. Уговора о грађењу гласи на аванс од 10% уговорене вредности радова, на износ од 865.261.718,49 динара. После тога, 12.07.2010. године се овлашћени члан групе, ПЗП

„Београд“ обратио наручиоцу – овде тужиоцу са захтевом да уплата по авансној ситуацији иде на појединачне рачуне извођача радова, обавештавајући га и да ће његова банкарска гаранција, издата од стране четвртотужене банке бити коригована, њена вредност умањена, а да ће првотужени и друготужени доставити своје банкарске гаранције за обезбеђење уплаћеног аванса. У складу са наведеним, банкарска гаранција издата од стране четвртотужене банке је изменом 14.07.2010. године коригована на износ од 497.525.488,13 динара. И првотужени и друготужени су обезбедили банкарске гаранције за обезбеђење аванса у корист тужиоца, до износа који су примили од тужиоца. На рачун ПЗП „Београд“ је од стране тужиоца 14.07.2010. године уплаћен износ од 497.525.488,13 динара, на рачун првотуженог износ од 237.946.972,58 динара и на рачун друготуженог износ од 129.789.257,77 динара. Споразумом групе извођача закљученим 12.07.2010. године је одређено да гаранцију за аванс даје овлашћени члан групе извођача или појединачно свака страна у корист групе извођача, а у случају давања гаранција овлашћеног члана групе извођача трошкове ће сносити стране пропорционално свом учешћу у Споразуму. Анексом III Споразума групе извођача о извођењу радова од 17.03.2011. године, чланови групе су одредили да је АД „Путеви“ Ужице овлашћени члан Групе извођача.

Анексом 3 Уговора о грађењу – извођењу радова на изградњи аутопута Е-763 Београд-Јужни Јадран, деоница Уб-Лајковац од км 40+645,28 до км 53+139,91 закљученим 02.04.2012. године, између тужиоца као наручиоца, „Коридора Србија“ ДОО Београд као корисника, ЈП „Путеви Србије“ Београд као крајњег корисника и Групе извођача – ПЗП „Београд“, АД „Путеви“ Ужице и ГП „Планум“ АД, као извођача радова, наведено је да је предмет Анекса Уговора измена чланова Групе извођача и исплата аванса у износу од 490.822.579,29 динара са ПДВ-ом, за набавку главних материјала, и то АД „Путеви Ужице – 66% укупног износа аванса, и ГП „Планум“ АД Београд 34% од укупног износа аванса, тако да као Извођач радова буде означена Група понуђача АД „Путеви“ Ужице и ГП „Планум“ АД Београд, које заступа АД „Путеви“ Ужице. Уговорне стране су сагласне да се члановима Групе извођача исплати аванс за набавку главних материјала и то АД „Путеви“ Ужице износ од 323.942.902,33 динара и ГП „Планум“ АД Београд износ од 166.879.676,96 динара, а да ће чланови Групе извођача извршити повраћај аванса кроз месечне ситуације пропорционално извршеним радовима, до коначног правдања укупног износа уплаћеног аванса по анексу, с тим да обезбеде банкарске гаранције у корист тужиоца, и њима су одлуком тужиоца одобрена средства 02.04.2012. године у наведеним износима. Према Записнику о примопредаји и коначном обрачуну радова на изградњи аутопута Е763 Београд – Јужни Јадран, деоница Уб-Лајковац од км 40+645,28 до км 53+139,91 од децембра 2015. године и сачињеном између тужиоца, као наручиоца, „Коридори Србије“ ДОО као крајњег корисника и Групе извођача - првотуженог и друготуженог, као извођача и стручног надзора – Института за путеве АД Саобраћајни институт ЦИП ДОО, радови су изведени, и извршени у уговореном року. Наведено је да је вредност уговорених радова укупно 8.441.206.574,41 динара, да је извођач изведене радове испоставио на наплату закључно са 30.11.2014. године на укупан износ од 7.040.509.423,14 динара са ПДВ-ом, да је наручилац извођачу исплатио аванс од 865.261.718,48 динара са ПДВ-ом за набавку главних материјала, као и да се повраћај аванса вршио кроз месечне ситуације до коначног правдања укупно уплаћеног аванса, како стоји и у Коначном обрачуну потписаном од стране тужиоца, првотуженог и друготуженог уз Записник о примопредаји радова. У односу на четвртотужену банку је правноснажном пресудом Привредног суда у Нишу 5П 96/2017 од 27.06.2017. године је одбијен тужбени захтев овде тужиоца према овде четвртотуженом за исплату по банкарској гаранцији износа

од 490.822.579,28 динара са законском затезном каматом. Одбијена је ревизија овде тужиоца против правноснажне пресуде у наведеном спору.

ПЗП „Београд“ је од примљеног аванса 497.525.488,13 динара оправдао 6.702.908,84 динара, а није оправдао аванс у износу од 490.822.579,29 динара, што је предмет тужбеног захтева у овој парници. Првотужени је укупан износ који је авансно примио дана 14.07.2010. године од 237.946.972,58 динара и дана 09.04.2012. године од 237.946.972,58 динара и оправдао кроз привремене ситуације, као што је и друготужени оправдао износ авансно примљен дана 14.07.2010. године од 129.789.257,77 динара и од 09.04.2012. године у износу од 166.879.676,96 динара, све кроз привремене ситуације од 1.- 44. и кроз Окончану ситуацију. Очигледно је, што је и утврђено на основу налаза вештака, да је првотуженом и друготуженом тужилац уплатио уговорени аванс 14.07.2010. године, а затим и аванс за исте сврхе по Анексу 3. Уговора дана 09.04.2012. године у износу од 490.822.579,29 динара, који одговара износу које је ПЗП „Београд“ авансно примио од тужиоца али га није оправдао изведеним радовима. Међутим, укупно уплаћени износи првотуженом и друготуженом, од стране тужиоца, првотужени и друготужени су у целини оправдали изведеним радовима.

Остао је уплаћени од стране тужиоца Предузећу за путеве „Београд“ а неоправдани од стране тог предузећа износ од 490.822.579,29 динара.

Закључак је судова да је неоснован тужбени захтев у односу на првотуженог и друготуженог, јер је до неоснованог обогаћења за износ од 490.822.579,29 динара дошло на страни ПЗП „Београд“, док су првотужени и друготужени у целости оправдали изведеним радовима износе које су од тужиоца примили авансно, те на њиховој страни нема неоснованог обогаћења, што је констатовано Записником из децембра 2015. године између парничних страна. Судови налазе да за износ неоснованог обогаћења на страни ПЗП „Београд“ на штету имовине тужиоца, нема солидарне одговорности првотуженог и друготуженог, јер нису они преузели спорни износ аванса, док су изведеним радовима у потпуности оправдали и износ од 490.822.579,29 динара који им је тужилац уплатио по накнадно закљученом Анексу 3 Уговора о грађењу. Надаље, првостепени суд образлаже да се не ради о дељивој обавези, јер је након иступања ПЗП Београд из уговорног односа са првотуженим и друготуженим код тог предузећа остао уплаћени аванс од 490.822.579,29 динара. Другостепени суд сматра да солидарна одговорност извођача радова постоји само за изведене радове који су у усьему изведени у складу са уговором са припадајућим анексима, што је констатовано и Записником о примопредаји од децембра 2015. године.

Ревидент оспорава правилност примене материјалног права у доношењу правноснажне пресуде у односу на првотуженог и друготуженог. Указује да је другостепени суд основ тужбеног захтева образлагао као накнаду штете, на ком основу тужилац не заснива тужбени захтев, а затим као неосновано обогаћење, а да је пропустио да примени одредбу члана 413. и 414. Закона о облигационим односима. Солидарну одговорност тужених заснива на Споразуму о формирању групе понуђача од 22.06.2010. године, Уговору о грађењу од 02.07.2010. године, у коме су као Извођач радова - група понуђача иступали ПЗП Београд, Путеви Ужице и ГП Планум, дакле трочлана група, и на Споразуму групе извођача радова од 12.07.2010. године. Тиме су сва три наведена правна лица одговорна солидарно по одредби члана 413. ЗОО за обавезе настале уговором у привреди, наведеним Уговором о грађењу од 02.07.2010.

године, које обавезе јесу дељиве још од споразума трочлане групе ради заједничког учествовања у поступку јавне набавке, као што је обавеза дељива и код закључења Анекса 3 Уговора о грађењу, када је поново, по други пут уплаћен аванс „двочлавној групи извођача“ - двоструко плаћени аванс. Солидарна одговорност трочлане групе извођача никада није изричито отклоњена.

Ревизијски суд закључује да је неоснован тужбени захтев у односу на првотуженог и друготуженог, из следећих разлога.

У закључењу Уговора о грађењу од 02.07.2010. године, сва три наведена правна лица која су чинила Групу извођача, чинила су једну уговорну страну – извођача. Из тог разлога сва три правна лица су била дужници солидарне обавезе из уговора према тужиоцу као повериоцу, као дужници једне обавезе према повериоцу, у смислу одредбе члана 414. ЗОО. То што је аванс уплаћен свакоме од извођача у различитим износима и обезбеђен различитим гаранцијама, ствар је модалитета јединствене облигације. Међутим, из чињенице да је тужилац закључио Анекс број 3. Уговора о грађењу само са овде туженима, као члановима Групе извођача и са њима постигао споразум да њима уплати додатни аванс, управо у износу који је већ уплатио ПЗП „Београд“, који престаје да буде члан Групе извођача, а који тај извођач није оправдао, те су се овде тужени обавезали да тај, додатни аванс оправдају кроз привремене ситуације, управо говори да је тужилац са туженима тиме постигао споразум који се тиче обавезе овде тужених, и то тако да они немају обавезу да врате, или оправдају онај износ који је примио ПЗП „Београд“ и није га оправдао, већ само оно што додатно примају по Анексу. На тај начин је тужилац у потпуности уредио односе са овде туженим поводом аванса за набавку главних материјала. Записник који је тужилац сачинио са двочланом Групом извођача, о примопредаји и коначном обрачуну радова, од децембра 2015. године је то управо и потврђено. Према Записнику о примопредаји и коначном обрачуну радова на изградњи аутопута Е763 Београд – Јужни Јадран, деоница Уб-Лајковац од км 40+645,28 до км 53+139,91 од децембра 2015. године и сачињеном између тужиоца, као наручиоца, „Коридори Србије“ ДОО као крајњег корисника и Групе извођача - првотуженог и друготуженог, као извођача и стручног надзора – Института за путеве АД Саобраћајни институт ЦИП ДОО, радови су изведени, и извршени у уговореном року. Наведено је да је вредност уговорених радова укупно 8.441.206.574,41 динара, да је извођач изведене радове испоставио на наплату закључно са 30.11.2014. године на укупан износ од 7.040.509.423,14 динара са ПДВ-ом, да је наручилац извођачу исплатио аванс од 865.261.718,48 динара са ПДВ-ом за набавку главних материјала, као и да се повраћај аванса вршио кроз месечне ситуације до коначног правдања укупно уплаћеног аванса, како стоји и у Коначном обрачуну потписаном од стране тужиоца, првотуженог и друготуженог уз Записник о примопредаји радова. Према виђењу Врховног суда, овакви споразуми између тужиоца и овде тужених чланова Групе извођача, постигнути Анексом број 3. Уговора о грађењу и Записником о примопредаји радова и коначном обрачуну радова на изградњи аутопута, имају значај поравнања у смислу члана 418. ЗОО, између тужиоца и овде првотуженог и друготуженог. Тим споразумима је обавеза тужених одређена на вредност оног аванса који су они примили, по Уговору и касније по Анексу број 3. Уговора, и констатовано да су радови изведени. Из таквог стања ствари произилази да нема неиспуњених обавеза првотуженог и друготуженог према тужиоцу које би произилазиле из међусобног испуњења обавеза из Уговора о грађењу. Обавеза на повраћај неоправданог аванса исплаћеног ПЗП „Београд“ од стране тужиоца и неоправдана од тог привредног друштва, остаје обавеза тог привредног друштва према тужиоцу.

То су разлози због којих ревизија тужиоца није основана, те је одбијена по одредби члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић